

СУТНІСТЬ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПРИМОРСЬКИХ РЕГІОНІВ

©2021 БЕЗХЛІБНА А. П.

УДК 336.6:330.1
JEL Classification: R12

Безхлібна А. П.

Сутність конкурентоспроможності приморських регіонів

Метою статті є визначення ключових теоретичних понять, пов'язаних із забезпеченням конкурентоспроможності приморських регіонів – дослідження сутності дефініцій «приморський регіон», «конкурентоспроможність», «конкурентоспроможність приморського регіону». Визначено ознаки та характеристики приморського регіону, розширено класифікацію конкурентоспроможності регіону, що допомогло у визначенні авторського трактування дефініції «приморський регіон». Приморський регіон – це адміністративно-територіальна одиниця, що географічно має вихід до морського узбережжя з власною акваторією, спеціалізується на приморських видах економічної та екосистемної діяльності, створюючи власний морегосподарський комплекс галузей з відповідною інфраструктурою, має специфічні соціальні проблеми й екологічні вимоги, культурну й історичну спадщину, в якій відображається морська тематика. Запропоновано розуміння приморського регіону за двома рівнями: приморські регіони як області та приморські регіони як територіальні громади, адміністративні межі яких поширюються до зрізу морського узбережжя. Встановлено, що конкурентоспроможність приморського регіону – це індикатори, які підкреслюють здатність регіону реагувати на зовнішні виклики, забезпечуючи використання екосистемного підходу до побудови оптимальної структури економіки регіону, подолання сезонності в туризмі та рекреації, ураховуючи специфіку морегосподарського комплексу, з метою підвищення валової доданої вартості, вирішення соціальних та екологічних проблем регіону, зберігаючи культурну та ментальну самобутність регіону для створення сприятливих умов для мешканців регіону. Для визначення концепції забезпечення конкурентоспроможності приморських регіонів необхідно здійснення не лише теоретичних узагальнень, а й проведення комплексної діагностики сучасного стану конкурентоспроможності, що неможливо без обговорення визначення елементів і складових конкурентоспроможності, за якими буде здійснюватися комплексне оцінювання.

Ключові слова: регіон, приморський регіон, конкуренція, конкурентоспроможність, конкурентоспроможність приморського регіону.

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2021-1-45-51>

Табл.: 2. **Бібл.:** 24.

Безхлібна Анастасія Павлівна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри туристичного, готельного та ресторанного бізнесу, Національний університет «Запорізька політехніка» (вул. Жуковського, 64, Запоріжжя, 69063, Україна)

E-mail: bezhklibna22@gmail.com

ORCID: <http://orcid.org/0000-0003-1027-7452>

UDC 336.6:330.1
JEL Classification: R12

Bezkhlibna A. P. The Essence of the Competitiveness of Coastal Regions

The article aims at defining the key theoretical concepts related to providing the competitiveness of coastal regions and studying the essence of the terms «coastal region», «competitiveness», «competitiveness of the coastal region». The features and characteristics of the coastal region are determined, the classification of the region's competitiveness is expanded, which has helped to suggest a new interpretation of the «coastal region» term. A coastal region is an administrative-territorial unit that due to its geographic position has access to the sea coast with its own waters, specializes in coastal economic and ecosystem activities, creates its own maritime complex of industries with the appropriate infrastructure, faces specific social problems and environmental requirements, has its own cultural and historical heritage, the latter reflecting the maritime theme. A binary understanding of the «coastal region» term is suggested: coastal regions are treated as oblasts and as territorial communities, the administrative boundaries of which extend to the coastline. It has been found out that the competitiveness of a coastal region is an indicator emphasizing the region's ability to respond to external challenges; ensuring the use of ecosystem approach to designing the best possible region's economic structure; overcoming seasonality in tourism and recreation; taking into account the specifics of social and environmental problems of the region; preserving the cultural and mental identity of the region to create favorable conditions for the inhabitants. To create a concept for ensuring the competitiveness of coastal regions it is necessary to make not only theoretical generalizations, but also a comprehensive diagnosis of the current state of competitiveness, which is impossible without discussing the components of competitiveness, as comprehensive assessment will be done with regard to them.

Keywords: coastal region, coastal region competitiveness, competition, competitiveness, region.

Tabl.: 2. **Bibl.:** 24.

Bezkhlibna Anastasiia P. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Tourism, Hotel and Restaurant Business, Zaporizhzhia Polytechnic National University (64 Zhukovskoho Str., 69063, Ukraine)

E-mail: bezhklibna22@gmail.com

ORCID: <http://orcid.org/0000-0003-1027-7452>

Вступ. На сьогодні дослідження економічної складової конкурентоспроможності регіонів України є насущним питанням з позиції здійснення реформи децентралізації влади та виявлення «регіонів-лідерів», «регіонів-аутсайдерів» за показниками соціально-економічного розвитку. Функціонування національної економіки неможливо без виваженої стратегії регіонального розвитку територій країни, яка призведе до стійкого зростання економіки регіону та добробуту громадян, забезпечення інвестиційної привабливості регіону. Державна регіональна політика має трансформуватися для забезпечення високих цілей розвитку. Безперечно, що пріоритетом новітнього підходу має стати політика не фінансового вирівнювання регіонів, а політика стимулювання розвитку територій на основі конкурентоспроможності економіки регіонів і регіонального менеджменту.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Регіональному розвитку присвячено статті Гудзь П., Гудзь М., Вдовічена О., Ткаленко О. [1], Олійник Ю., Шкурупська І., Іванченкова В., Петренко О., Власенко Ю. [2] та ін. Розвиток промислових регіонів розглядається в роботах Оболенцевої Л. [3], Тульчинської С., Погребняк А., Медведєвої А. [4], Пушкачук І. [5] та ін. Водночас проблеми розвитку приморських регіонів, з урахуванням особливостей їх розвитку, залишаються недостатньо дослідженими та потребують подальших розвідок.

Метою статті є визначення ключових дефініцій, пов'язаних із забезпеченням конкурентоспроможності приморських регіонів – «приморський регіон», «конкурентоспроможність», «конкурентоспроможність приморського регіону».

Виклад основного матеріалу дослідження. Термін «регіон» походить від латинського кореня *regio*, що в перекладі означає країна, край, область.

Одним із перших нормативно-правових актів України, в якому було надано визначення «регіон», є Концепція державної регіональної політики [6], де у 2001 році регіоном визначено Автономну Республіку Крим, області, міста Київ і Севастополь.

Згідно з Законом України «Про регулювання містобудівної діяльності» [7] регіоном є «територія – частина земної поверхні з повітряним простором та розташованими під нею надрами у визначених межах (кордонах), що має певне географічне положення, природні та створені в результаті діяльності людей умови і ресурси». Тобто, з одного боку, законодавство чітко встановлює регіони за адміністративно-територіальним принципом, з іншого боку, визначає необхідність врахування складових регіону – території, ресурсів, людей та результатів та процесів їх взаємодії.

Про це зазначає і засновник школи регіональної економіки Гранберг О., акцентуючи, що регіон – «це певна територія, що відрізняється від інших територій за низкою ознак і володіє деякою цілісністю, взаємозв'язком складових її елементів» [8].

У Законі України «Про засади державної регіональної політики» [9] виокремлено поняття макрорегіону як «частини території України у складі декількох регіонів чи їх частин, об'єднаних за спільними ознаками, яким прита-

манні спільні проблеми розвитку, в межах якої реалізуються спеціальні для цієї території програми регіонального розвитку» та мікрорегіону – «частини території регіону, що характеризується територіальною цілісністю та особливостями розвитку, в межах якої реалізуються спеціальні для цієї території проекти регіонального розвитку». Тобто дослідження соціально-економічного змісту поняття «регіон» залишається актуальним для розуміння концепції побудування його конкурентоспроможності його елементів. А дослідження спільних ознак дозволяє визначити типізацію регіонів.

Джаман М. [10] зазначає, що «до найважливіших показників типології регіонів слід віднести: наявність природних ресурсів; рівень економічного та соціального розвитку; структуру господарства; екологічний стан регіону; ступінь розвитку виробничої і соціальної інфраструктури; демографічну ситуацію. Автор пропонує такі типи регіонів: депресивні, стагнаційні, піонерні, мікрорегіони, проблемні, проектні, планові, економічні регіони первинного порядку. Також за класифікацією регіонів залежно від значення соціально-економічних показників виділяються регіони-лідери, високорозвинені регіони, розвинені та проблемні.

Гладкий Ю. [11] зазначає, що при класифікації регіонів частіше виділяють регіони за одиничними ознаками, за кількома ознаками, та регіони, що охоплюють майже всю сукупність проявів людської діяльності в межах цієї території. Наприклад, Паршина М. визначає типи регіонів за об'ємом випуску промислової та сільськогосподарської продукції, виокремлюючи регіони класу А, В та С [12].

Щодо визначення приморських регіонів, то в Державній Стратегії регіонального розвитку на 2021–2027 роки [13] надано визначення макрорегіону «Азов-Чорне море» як частини території України, яка прилягає до морського узбережжя або узбережжя морських заток і лиманів у межах 30-кілометрової доступності.

Кучер С., Шарик А. [14], характеризуючи стратегії аналізу економічних систем приморського краю, не вдаються до тлумачення об'єкта дослідження, беручи до уваги лише приморське місто Бердянськ.

Національний інститут стратегічних досліджень [15] відносить до приморських регіонів Автономну Республіку Крим, Одеську область, м. Севастополь, Запорізьку область, Херсонську, Донецьку і Миколаївська області, виокремлюючи, власне, специфічні проблеми приморських регіонів: «низька транспортна доступність приморських територій, депресивність, конфлікт інтересів різних споживачів природно-ресурсного потенціалу приморської, берегової, шельфової і морської економічної зон».

Филипенко А., Михалюк О., Сербіна Ю. визначають приморський регіон як «адміністративно-територіальну одиницю яка безпосередньо або опосередковано (через акваторії лиманів) прилягає до узбережжя Чорного та Азовського морів [16, с. 5].

Саушкін Ю. і Михайлов С. запропонували термін «приморський комплекс продуктивних сил як поєднання низки промислових і транспортних підприємств, для яких характерні взаємні господарські зв'язки, з одного боку, і зв'язки з морем, з іншого» [17].

На наш погляд, перспективним з точки зору теоретичного обґрунтування дефініції «приморський регіон» є надання визначення на основі виокремлення множини подібних характеристик та ознак таких регіонів (табл. 1).

Тобто приморський регіон – це адміністративно-територіальна одиниця, що географічно має вихід до морського узбережжя з власною акваторією, спеціалізується на приморських видах економічної та екосистемної діяльності, створюючи власний морегосподарський комплекс

галузей з відповідною інфраструктурою, має специфічні соціальні проблеми й екологічні вимоги, культурну й історичну спадщину, в якій відображається морська тематика.

Приморський регіон за адміністративно-територіального поділу складається з двох рівнів: приморські регіони як області та приморські регіони як територіальні громади, адміністративні межі яких поширюються до узрізу морського узбережжя.

Таблиця 1

Ознаки та характеристики приморського регіону

Ознака	Характеристика
Нормативна	Адміністративно-територіальна одиниця
Географічна	Має вихід до морського узбережжя з власною акваторією
Економічна	Спеціалізація економіки регіону з урахуванням приморських видів діяльності (зокрема, сезонного туризму та рекреації)
Господарська	Функціонування особливого морегосподарського комплексу і галузей, пов'язаних з використанням ресурсів моря і світового океану
Соціальна	Існування специфічних проблем, пов'язаних з сезонною зайнятістю та сезонним погіршенням кримінальної ситуації в регіоні
Екологічна	Спеціальні вимоги до охоронного режиму морських зон і прибережних територій
Культурологічна	Відображення в творчості та пам'ятках культурної спадщини морської тематики

Джерело: авторська розробка

Тут варто додати, що як і земля, водний морський ресурс може використовуватися трьома способами, які й визначають особливість морегосподарського комплексу, зокрема, для:

- а) обробітку – морський транспорт, курортно-рекреаційна діяльність, марікультура; опріснення води;
- б) видобутку – вилов і переробка морського звіра, риби та морепродуктів, видобуток інших мінеральних ресурсів та сировини;
- в) розміщення – облаштовані морські угіддя для вирощування цінних порід риб, плавучі рибо-заводи, лиманні зони нересту риб, намівні території для будівництва споруд тощо.

Протяжність морських кордонів України (з урахуванням АР Крим та м. Севастополь) – 1355 км (Чорним морем – 1056,5 км; Азовським морем – 249,5 км; Керченською протокою – 49 км) [18].

Приморські регіони є об'єктами – в особі економічних акторів і суб'єктами – в особі регіонального менеджменту ринкових відносин, тому на них поширюється дія об'єктивних ринкових законів, зокрема вільної конкуренції, що є одним із факторів розвитку ринкових відносин.

Перед тим, як підходити до тлумачення поняття регіональної конкуренції, варто уточнити семантичне походження терміна. В низці європейських мов існують первісні слова, від яких походить ця категорія, проте вони є різними за значеннями. Наприклад, в англійській мові слово *concur* означає «погоджуватися, сходитися», *concurrent* – «збігається, що сходиться», *convergence* – «угода». У французькій мові *concourir* – «сприяти», *concoure* – «сприяння,

допомога». В іспанській мові *concurrir* – «зустрічатися, з'єднуватися; сприяти» [19].

Конкуренція регіонів є доконаним фактом, і вона виникає стосовно залучення кращих ресурсів і фахівців, отримання ліпших можливостей зростання через сприятливий доступ до ресурсів: джерел фінансування, державних цільових програм, коштів міжнародних грантів, долучення до інфраструктурних проектів тощо. Подальше розв'язання завдання змістовно-термінологічного характеру детерміновано здатностями і спроможностями регіонів досягати конкурентних позицій.

Зміст поняття «конкурентоспроможність» виходить з розуміння тісного зв'язку його з «конкуренцією», що підкреслює, власне, якісно-кількісний стан соціально-економічної системи. При цьому О. В. Дейнега зазначає, що конкурентоспроможність – це «комплекс характеристик об'єкта», а саме конкурентоздатність – «це здатність певного об'єкта (товару, підприємства, регіону, країни) витримувати конкуренцію порівняно з аналогічними об'єктами на даному ринку» [20]. На наш погляд, морфологічний аналіз дозволяє виокремити категорії «конкурентоспроможність» і «конкурентоздатність». В етимологічному значенні слава – здатність господарського суб'єкта чи об'єкта є притаманною їм рисою, внутрішньою ознакою, властивістю.

Це статична категорія, що відображає внутрішній потенціал об'єкта та суб'єкта до розвитку. Натомість спроможність пояснюється нами як співможливість. Вона вказує на наявність зовнішніх чинників, явищ, ознак, які в силу свого впливу можуть уможливити або неуможливити здат-

ність об'єкта чи суб'єкта до розвитку (використання). Тобто на підставі проведеного дослідження зробимо проміжний висновок: при дослідженні зовнішніх чинників доцільно використовувати термін «конкурентоспроможність», тобто спроможність об'єкта до розвитку, конкуренції під дією зовнішніх факторів. Коли йдеться про внутрішній потенціал розвитку, доцільно використовувати термін «конкурентоздатність», тобто можливість залучати внутрішні фактори конкурентного розвитку.

Розрізняючи поняття «регіональна конкурентоспроможність» та «конкурентоспроможність регіону», існує необхідність чіткого виявлення різниці між цими поняттями. Вивчення теоретичних постулатів конкурентоспроможності без відношення до будь-якого суб'єкта лежить у площині регіональної конкурентоспроможності. Відношення ж до площини економіки та прикладного управління регіоном стає предметом дослідження конкурентоспроможності регіону.

Дослідження конкурентоспроможності регіону є одним із актуальних завдань, що обумовлено дією різних чинників. Конкурентоспроможність регіону як наукова категорія, тим не менш, є недостатньо дослідженою, а в окремих царинах – як то конкурентоспроможність і конкурентоздатність, механізми реалізації тощо – є дискусійною дефініцією. Водночас використання регіональних важелів управління у сферах людського капіталу, фінансових потоків, формування культури знань, коригуванні енергетичної політики регіону повинно коригувати зі стратегічною метою підвищення регіональної конкурентоспроможності.

Досліджуючи регіональну конкурентоспроможність, необхідно правильно розставляти акценти, оскільки важливим є визначення, в якій площині можуть конкурувати регіони і за рахунок яких факторів можливе підвищення індикаторів соціально-економічного розвитку регіонів

з метою створення передумов регіонального розвитку з урахуванням особливостей несиметричного розвитку регіонів.

Романко О. [21] трактує конкурентоспроможність регіону як «системне поняття, яке відображає конкурентні переваги конкретного регіону над іншими за сукупністю параметрів (економічних, фінансових, виробничих, ринкових, інвестиційних, інноваційних та інших), що певним чином між собою поєднані та формують пріоритетну унікальність, і закріплюють позиції в певній сфері і у конкретному проміжку часу, та при визначеному впливі середовища функціонування».

Використання синергетичного ефекту та мультиплікативних зв'язків між соціоекономічними системами регіонів дозволяє створювати нові структурні комбінації використання регіональних потенціалів. Про розвиток регіону за рахунок синергетичного ефекту зазначають Олініченко І., Дітковська М. [22]

Не рейтингова позиція регіонів (одного відносно іншого) повинна визначати ефект від економічної політики регіону, а задоволеність суб'єктів малого та середнього бізнесу, споживачів і мешканців регіону. Розвиток довкілля, соціальної сфери, бізнесу, впровадження нових досягнень науково-технічного прогресу у всі сфери життєдіяльності регіону формують сталий регіональний розвиток (про що писали у своїх роботах З. Герасимчук [23], В. Кузьменко [24]). Філософія сталого розвитку передбачає формування фундаменту добробуту нинішніх і майбутніх поколінь.

Більшість дослідників класифікують конкурентоспроможність лише за об'єктом – конкурентоспроможність національна, регіональна, виробництва, товарів і послуг.

Пропонуємо розширити класифікацію за класифікаційними ознаками, що висвітлені в табл. 2.

Таблиця 2

Класифікація видів конкурентоспроможності регіону

Класифікаційна ознака	Види конкурентоспроможності
1	2
За спеціалізацією регіону	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Промислового регіону ▪ Сільськогосподарського регіону ▪ Агропромислового регіону
За локалізацією регіону відносно природних умов	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Приморського регіону ▪ Гірського регіону ▪ Лісового регіону ▪ Регіону басейнів річок ▪ Степового регіону
За ступенем розвитку регіону	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Високорозвинутого регіону ▪ Розвинутого регіону ▪ Нерозвинутого регіону ▪ Депресивного регіону
За терміном дії	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Довготривала ▪ Середньотривала ▪ Короткотривала

1	2
За характером джерела походження	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Заснована на інноваціях ▪ Визначена рівнем розвитку інфраструктури ▪ Заснована на природно-кліматичних та географічних умовах ▪ Технічна (технологічна) ▪ Заснована на розвитку інформаційних ресурсів ▪ Визначена економічними факторами ▪ Заснована на нормативно-правових режимах
За природно-ресурсною ознакою економіки природокористування	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Земель сільськогосподарського призначення ▪ Земель громадського призначення ▪ Земель природно-заповідного фонду й іншого природоохоронного призначення ▪ Земель оздоровчого та рекреаційного призначення ▪ Земель історико-культурного призначення ▪ Земель лісгосподарського призначення ▪ Земель водного фонду ▪ Земель промисловості, транспорту, зв'язку, енергетики, оборони та іншого призначення

Джерело: авторська розробка

Отже, конкурентоспроможність приморського регіону – здатність суб'єктів регіональної влади, населення та господарювання використовувати внутрішній потенціал морегосподарського комплексу шляхом формування і розвитку адаптивної структури економіки регіону, збереження культурної і ментальної самобутності регіонального соціуму та спроможність використовувати шанси і загрози для розв'язання соціальних та екологічних проблем регіону, підвищення якості життя мешканців.

Висновок. Таким чином, розуміння категорії «регіон» передбачає взаємодію складових елементів: територія, люди, процеси та адміністрування. Описані ознаки та характеристики, за якими можна виділити приморський регіон, допомагають у визначенні самого поняття, яке зосереджується на конкурентних перевагах приморських регіонів – екосистемних послугах.

Засвідчено існування суттєвих розбіжностей у розумінні регіональної конкурентоспроможності, які вимагають більш детального визначення, в якій площині можуть конкурувати регіони і за рахунок яких факторів можливе підвищення індикаторів соціально-економічного розвитку регіонів.

Визначено сутність регіональної конкурентоспроможності яка виявляється у динамічному процесі реакції на зовнішні чинники та виклики економіки регіону, передбачає досягнення тактичних цілей бізнес-середовища та соціальних інституцій регіону з метою підвищення добробуту місцевого населення за умови ефективного використання ресурсів території та забезпечення інноваційних процесів в економіці регіону через створення регіональної програми (стратегії) розвитку, прямий або опосередкований вплив учасників конкуренції шляхом суперництва з іншими територіальними одиницями. Тобто конкурентоспроможність елементів складових регіону та механізмів їх вза-

ємодії формує конкурентоспроможність регіону в цілому. Економічними наслідками забезпечення конкурентоспроможності регіону є зростання рівня життя населення, доходів власників капіталу, підвищення рівня впровадження інновацій в господарську діяльність, зниження рівня безробіття в регіоні за умови створення регіональною владою балансу структури економіки регіону, коли забезпечуються інтереси всіх інститутів.

Встановлено, що конкурентоспроможність приморського регіону – це індикатори, які підкреслюють здатність регіону реагувати на зовнішні виклики, забезпечуючи використання екосистемного підходу до побудови оптимальної структури економіки регіону, подолання сезонності в туризмі та рекреації, урахування специфіку морегосподарського комплексу з метою підвищення валової доданої вартості, вирішення соціальних та екологічних проблем регіону, зберігаючи культурну та ментальну самобутність регіону для створення сприятливих умов для мешканців регіону.

ЛІТЕРАТУРА

1. Gudz P., Gudz M., Vdovichen O., Tkalenko O. Scientific Approaches for Planning the Architecture for Urban Economic Space. // Proceedings of the 2nd International Conference on Building Innovations. ICBI 2019 / Onyshchenko V., Mammadova G., Sivitska S., Gasimov A. (ed.s) Lecture Notes in Civil Engineering, 2020. Vol. 73.
2. Gudz, P., Oliinyk, Y., Shkurupska, I., Ivanchenkov, V., Petrenko, O., Vlasenko, Y. Formation of foreign economic potential of the region as a factor of competitive development of the territory. *International Journal of Management*. 2020. Vol. 11 Issue 5. P. 590–601.

3. Оболенцева Л. В. Методи формування стратегії управління конкурентоспроможністю промислових комплексів регіонів. *Бізнес Інформ*. 2017. № 12. С. 413–418.
4. Тульчинська С. О., Погребняк А. Ю., Медведєва А. Д. Управління конкурентоспроможністю промислових комплексів регіонів. URL: https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/29496/1/2019-13_4-01.pdf
5. Пушкарчук І. М. Механізми підвищення конкурентоспроможності промисловості як основа фінансової стабілізації регіональної економіки. *Ефективна економіка*. 2016. № 3. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2016_3_40
6. Концепція державної регіональної політики. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/341/2001#Text>
7. Про регулювання містобудівної діяльності : Закон України від 17.02.2011 № 3038-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3038-17#Text>
8. Гранберг А. Г. Основы региональной экономики. М. : ИД ГУ ВШЭ, 2004. 495 с.
9. Про засади державної регіональної політики : Закон України від 05.02.2015 № 156-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156-19#Text>
10. Джаман М. О. Теорія економіки регіонів : навч. посіб. Київ : Центр учб. літ., 2014. 384 с.
11. Гладкий Ю. Н., Чистобаев А. И. Регионоведение. М. : Юрайт, 2018. 360 с.
12. Паршина М. Ю. Визначення типології регіонів України за показниками випуску продукції. *Вісник Приазовського державного технічного університету. Економічні науки*. 2014. № 28. С. 220–226.
13. Про затвердження Державної Стратегії регіонального розвитку на 2021–2027 роки : Постанова Кабінету Міністрів України від 05.08.2020 № 695. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-%D0%BF#Text>
14. Кучер С. Ф., Шарик А. С. Стратегії аналізу регіональних економічних систем приморського регіону. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2017. Вип. 23. Ч. 2. С. 140–143.
15. Щодо напрямів підвищення інвестиційної привабливості приморських регіонів України. Аналітична записка / Національний інститут стратегічних досліджень. URL: <http://old2.niss.gov.ua/articles/1168/>
16. Филипенко А. О., Михайлюк О. Л., Сербіна Ю. В. Шляхи підвищення конкурентоспроможності приморських регіонів України : аналітична доп. (м. Одеса, 27 черв. 2013 р.). Одеса : Фенікс. 2013. 162 с.
17. Михайлов С. В. Экономика Мирового океана. М. : Экономика, 1966. 272 с.
18. Державна прикордонна служба України. URL: <https://dpsu.gov.ua/ua/border/>
19. Слова, фразы и их происхождение. URL: <https://ymadrodd.blogspot.com/2015/08/konkurencija-i-konkurs.html>
20. Дейнега О. В. Методологічні аспекти оцінювання конкурентоздатності підприємств. URL: http://vlp.com.ua/files/10_25.pdf
21. Романко О. П. Поняття конкурентоспроможності регіону та його ознаки. *Ефективна економіка*. 2015. № 3. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2015_3_15
22. Oliychenko I., Ditkovska M., Synergetic approach to the management of socio-economic development of the region arуna. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2015. № 4 (4). С. 243–248.
23. Герасимчук З. В. Регіональна політика сталого розвитку: теорія, методологія, практика : монографія. Луцьк : Надстир'я. 2008. 528 с.
24. Кузьменко В. В. Економічна безпека та сталий розвиток: регіональний аспект : монографія. Донецьк : ДонНУЕТ. 2008. 144 с.

REFERENCES

- Deineha, O. V. "Metodolohichni aspekty otsiniuvannya konkurentozdatnosti pidpryemstv" [Methodological Aspects of Assessing the Competitiveness of Enterprises]. http://vlp.com.ua/files/10_25.pdf
- Derzhavna prykordonna sluzhba Ukrainy. <https://dpsu.gov.ua/ua/border/>
- Dzhaman, M. O. *Teoriia ekonomiky rehioniv* [Theory of Regional Economics]. Kyiv: Tsentru uchb. lit., 2014.
- Fylypenko, A. O., Mykhailiuk, O. L., and Serbina, Yu. V. *Shliakhy pidvyshchennia konkurentospromozhnosti prymorskykh rehioniv Ukrainy : analitychna dopovid* [Ways to Increase the Competitiveness of Coastal Regions of Ukraine: An Analytical Report]. Odesa: Feniks, 2013.
- Gladkiy, Yu. N., and Chistobayev, A. I. *Regionovedeniye* [Regional Studies]. Moscow: Yurayt, 2018.
- Granberg, A. G. *Osnovy regionalnoy ekonomiki* [Fundamentals of Regional Economics]. Moscow: ID GU VShE, 2004.
- Gudz, P. et al. "Formation of foreign economic potential of the region as a factor of competitive development of the territory". *International Journal of Management*, vol. 11, no. 5 (2020): 590-601.
- Gudz, P. et al. "Scientific Approaches for Planning the Architecture for Urban Economic Space". *Proceedings of the 2nd International Conference on Building Innovations. ICBI 2019*, vol. 73. Lecture Notes in Civil Engineering, 2020.
- Herasymchuk, Z. V. *Rehionalna polityka staloho rozvytku: teoriia, metodolohiia, praktyka* [Regional Policy of Sustainable Development: Theory, Methodology, Practice]. Lutsk: Nadstyria, 2008.
- "Kontseptsiia derzhavnoi rehionalnoi polityky" [The Concept of State Regional Policy]. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/341/2001#Text>
- Kucher, S. F., and Sharyk, A. S. "Stratehii analizu rehionalnykh ekonomichnykh system prymorskoho rehionu" [Strategies for the Analysis of Regional Economic Systems of the Coastal Region]. *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu*, vol. 2, no. 23 (2017): 140-143.
- Kuzmenko, V. V. *Ekonomichna bezpeka ta stalyy rozvytok: rehionalnyi aspekt* [Economic Security and Sustainable Development: A Regional Dimension]. Donetsk: DonNUET, 2008.
- [Legal Act of Ukraine] (2011). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3038-17#Text>
- [Legal Act of Ukraine] (2015). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156-19#Text>
- [Legal Act of Ukraine] (2020). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-%D0%BF#Text>
- Mikhaylov, S. V. *Ekonomika Mirovogo okeana* [Economy of the World Ocean]. Moscow: Ekonomika, 1966.
- Obolentseva, L. V. "Metody formuvannya stratehii upravlinnia konkurentospromozhnistiu promyslovykh kompleksiv rehioniv" [The Methods of Formation of a Strategy of Competitiveness Management of the Industrial Complexes of Regions]. *Biznes Inform*, no. 12 (2017): 413-418.

Oliychenko, I., and Ditkovska, M. "Synergetic approach to the management of socio-economic development of the region aryna". *Problemy i perspektyvy ekonomiky ta upravlinnia*, no. 4(4) (2015): 243-248.

Parshyna, M. Yu. "Vyznachennia typolohii rehioniv Ukrainy za pokaznykamy vypusku produktsii" [Ukraine According to Production Indicators]. *Visnyk Pryazovskoho derzhavnoho tekhnichnoho universytetu. Ekonomichni nauky*, no. 28 (2014): 220-226.

Pushkarchuk, I. M. "Mekhanizmy pidvyshchennia konkurentospromozhnosti promyslovosti yak osnova finansovoi stabilizatsii rehionalnoi ekonomiky" [Mechanisms for Increasing the Competitiveness of Industry as a Basis for Financial Stabilization of the Regional Economy]. *Efektivna ekonomika*. 2016. http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2016_3_40

Romanko, O. P. "Poniattia konkurentospromozhnosti rehionu ta yoho oznaky" [The Concept of Competitiveness of the Re-

gion and Its Features]. *Efektivna ekonomika*. 2015. http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2015_3_15

"Shchodo napriamiv pidvyshchennia investytsiinoi pryvablyvosti prymorskykh rehioniv Ukrainy. Analitychna zapyska" [Regarding the Areas of Increasing the Investment Attractiveness of the Coastal Regions of Ukraine. Analytical Note]. *Natsionalnyi instytut stratehichnykh doslidzhen*. <http://old2.niss.gov.ua/articles/1168/>

"Slova, frazy i ikh proiskhozhdeniye" [Words, Phrases and Their Origins]. <https://ymadrodd.blogspot.com/2015/08/konkurencija-i-konkurs.html>

Tulchynska, S. O., Pohrebniak, A. Yu., and Miedviedieva, A. D. "Upravlinnia konkurentospromozhnistiu promyslovykh kompleksiv rehioniv" [Management of Competitiveness of Industrial Complexes of Regions]. https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/29496/1/2019-13_4-01.pdf

Стаття надійшла до редакції 08.02.2021 р.

